

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้เสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการจำแนกตัวบุคคลมาโดยลำดับนั้น จะเห็นได้ว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มีอยู่ด้วยกันมากมายหลายฉบับ บางฉบับก็เป็นกฎหมายที่ล้าสมัย แต่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ และในบางกรณีก็ไม่มีกฎหมายใช้บังคับ กล่าวคือ

1. การใช้คำนำนาม มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1.1. ประกาศพระราชบัญญัติให้ใช้คำนำหน้าชื่อชนต่าง ๆ ณ วันพุธ เดือน 10 ขึ้น 7 ค่ำ ปีระกา ตรีศก (ศักราช 1223) ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
- 1.2. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. 2460
- 1.3. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรี เพิ่มเติม พ.ศ. 2464
- 1.4. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามเด็ก พ.ศ. 2464
- 1.5. ประกาศ ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามเด็ก พ.ศ. 2464
- 1.6. พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้คำนำนามว่า เด็กหญิง เด็กชาย
- 1.7. ธรรมเนียมประเพณีราชตระกูล

2. การใช้ชื่อตัว ชื่อรอง มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 และยังมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. 2506 อีกทั้งหนังสือสั่งการที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้

3. การใช้ชื่อสกุล มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 3.1. พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505
- 3.2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. 2519 มาตรา 1561
- 3.3. ประกาศห้ามมิให้ผู้ที่มิได้รับพระราชทานนามสกุลใช้นำหน้านามชื่อสกุล
- 3.4. ประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายนามสกุล สำหรับราชตระกูล
- 3.5. ประกาศแก้เครื่องหมายนามสกุล สำหรับราชสกุล
- 3.6. ประกาศห้ามไม่ให้เอานามพระมหากษัตริย์และไม่ให้เอาศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธยมาใช้เป็นนามสกุล
- 3.7. ประกาศห้ามไม่ให้เอานามพระนครมาประกอบกับศัพท์อื่นมาใช้เป็นนามสกุล

ความหลากหลายของกฎหมายหลายฉบับที่ใช้บังคับในเรื่องเดียวกัน ก่อให้เกิดความสับสนแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและประชาชนผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อความเป็นเอกภาพและขจัดปัญหาความหลากหลายที่มีกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมโดยทั่วไป ควรจะยุบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกตัวบุคคลเหล่านี้เสียทั้งหมดแล้วจัดทำขึ้นมาใหม่ให้มารวมเป็นกฎหมายฉบับเดียวกัน โดยใช้ชื่อว่า "พระราชบัญญัติว่าด้วยการจำแนกตัวบุคคล" ซึ่งจะเป็นที่รวมของบทบัญญัติเกี่ยวกับการใช้คำนำนาม ชื่อตัว ชื่อรองและชื่อสกุล แม้ว่าในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบ Civil Law อย่างในประเทศฝรั่งเศส หรือ Common Law ที่ใช้ในอังกฤษและสหรัฐอเมริกาจะถือว่าการใช้คำนำนาม มิได้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการใช้ชื่อบุคคลจึงไม่มีกฎหมายใช้บังคับในส่วนนี้ การใช้คำนำนามของประเทศเหล่านี้ขึ้นอยู่กับจารีตประเพณีก็ตาม แต่การจำแนกตัวบุคคลเป็นวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ เราไม่จำเป็นต้องเอาอย่าง และในการใช้คำนำนามเราได้มีกฎหมายใช้มานานแล้ว อีกทั้งมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีปฏิบัติในต่างประเทศ จึงควร

จะได้มีการปรับปรุงใหม่ตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในปัจจุบัน โดยมีเนื้อหาสาระที่เป็นข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. การใช้คำนำนาม

1.1. กรณีเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ ลงมา ควรจะได้อัตโนมัติเป็นกฎหมายให้ชัดเจนลงไปเลยว่า ถ้าเป็นเด็กผู้ชายให้ใช้คำนำนามว่า "เด็กชาย" โดยใช้คำย่อว่า "ค.ช." ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงให้ใช้คำว่า "เด็กหญิง" โดยใช้คำย่อว่า "ค.ญ." เพราะหากว่ากฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องการใช้คำนำนามของเด็กยังอยู่ในรูปแบบของพระบรมราชโองการ เช่นนี้ มักจะไม่ค่อยมีคนรู้ว่าที่ใช้เช่นนี้มาจากกฎหมายฉบับไหน

1.2. กรณีบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งหมายถึงพออายุครบ 15 ปีบริบูรณ์แล้วก็ให้เปลี่ยนคำนำนาม ถ้าเป็นผู้ชายให้ใช้คำว่า "นาย" ส่วนที่เป็นผู้หญิงที่ยังไม่ได้สมรสให้ใช้คำว่า "นางสาว" โดยให้มีคำย่อ "น.ส." ควรจะต้องบัญญัติให้ชัดเจน มิใช่ว่าเวลาจะหากฎหมายอ้างอิง ต้องพิจารณาจากกฎหมายถึง 2 ฉบับ ดังเช่นในปัจจุบัน

1.3. กรณีหญิงมีสามี หญิงเมื่อได้ทำการสมรสแล้วก็ให้ใช้คำนำนามว่า "นาง" ซึ่งเป็นคำที่แสดงให้เห็นว่า หญิงผู้นั้นทำการสมรสแล้ว แต่สำหรับผู้ชายหากอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ก็ใช้คำว่า "นาย" ไปตลอดชีวิต ทำให้ดูเหมือนว่ามีสิทธิพิเศษมากกว่าเพศหญิง ซึ่งฝ่ายหญิงพยายามเรียกร้องให้ทราบสถานภาพของฝ่ายชายว่าทำอะไรจริงจะทราบว่าได้ทำการสมรสแล้ว เรื่องนี้ผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ถ้าหากจะใช้คำนำนามของผู้ชายให้ทราบว่าได้สมรสแล้วหรือไม่ ควรจะมีกฎเกณฑ์และใช้คำนำนาม ดังนี้

1. เด็กผู้ชายตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุก่อนจะครบ 15 ปี บริบูรณ์ ให้ใช้คำนำนามว่า "เด็กชาย"

2. เด็กผู้ชายที่มีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จนกว่าจะทำการสมรสให้ใช้คำนำนามว่า "นายน้อย" โดยใช้คำย่อว่า "น.น." ซึ่งเป็นคำที่เคยได้ใช้ในพระราชกฤษฎีกาคำนำนามเด็ก พ.ศ. 2464 มาแล้ว

3. เมื่อได้ทำการสมรสแล้ว ก็ให้เปลี่ยนจากคำนำนามว่า "นายน้อย" เป็น "นาย" เพื่อให้เหมือน ๆ กับผู้หญิงที่มีคำนำนาม "เด็กหญิง" "นางสาว" และ "นาง" จะได้ไม่ต้องเสียเปรียบซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะเช่นนี้ อาจจะมีผู้โต้แย้งคัดค้านมาก การจะนำมาใช้ได้หรือไม่ ผู้เขียนขอเสนอว่าควรจะได้มีการสำรวจทัศนคติของผู้ชายทั่วไปก่อน

1.4. การใช้คำนำนามของผู้หญิงว่า "นาง" และตามด้วยชื่อสกุลของสามี ตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. 2460 ข้อ 1(ข) เป็นประเพณีของประเทศที่ใช้ระบบ Common Law ในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา การใช้ชื่อบุคคลเป็นเรื่องของวัฒนธรรม สังคม ประเพณีของแต่ละชนชาติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ ฉะนั้น การใช้จึงอาจขึ้นอยู่กับสภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองของชุมชนแต่ละท้องถิ่นในเมื่อนำมาใช้กับประเทศไทย แต่มิได้มีการปฏิบัติหรือนิยมใช้เรียกกันเช่นนั้น เราก็ไม่ควรจะมีบัญญัติไว้ในกฎหมาย ควรยกเลิกไปแล้วใช้ตามแบบที่สังคมประเพณีในปัจจุบันใช้อยู่จะดีกว่า

1.5. การใช้คำนำนามว่า "คุณหญิง" หรือ "ท่านผู้หญิง" ตามบรรดาศักดิ์ของสามีควรยกเลิกเพราะเป็นที่แน่นอนแล้วว่า รัฐบาลไม่มีนโยบายในการที่จะขอพระราชทานบรรดาศักดิ์ให้แก่ผู้ใด การที่หญิงมีสามีคนใดจะมีสิทธิใช้คำนำนามว่า "คุณหญิง" หรือ "ท่านผู้หญิง" ควรจะกำหนดจากการที่ได้รับความดีความชอบ กล่าวคือ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามที่สำนักพระราชวังกำหนดใช้ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน

1.6. การใช้คำนำนามว่า "คุณ" สำหรับ สตรีที่เป็นนางกำนัลหรือพนักงาน ก็เช่นเดียวกัน ควรจะบัญญัติไว้ให้ชัดเจนว่าใช้สำหรับสตรีที่เป็นโสดยังไม่มีสามี และควรกำหนดการใช้คำว่า "คุณ" จากผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่สำนักพระราชวังกำหนด

1.7. การใช้คำนำนามของบุคคลที่เป็นเชื้อราชตระกูล ควร แยกไว้ต่างหากเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง เนื่องจากเป็นเรื่องของเชื้อพระวงศ์ มิใช่เป็นบุคคลธรรมดาสามัญชนซึ่งเป็นธรรมเนียมราชประเพณีที่ใช้สืบเนื่องต่อกัน มาแต่โบราณ หากจะจัดทำเป็นกฎหมายขึ้นมาใหม่ ก็ควรจะบัญญัติใช้บังคับตั้งแต่ หม่อมเจ้าลงมา สำหรับตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปก็น่าจะขึ้นอยู่กับพระราชอำนาจ ของพระมหากษัตริย์ที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้เชื้อพระวงศ์ องค์ใดเป็น พระองค์เจ้าหรือสูงกว่านั้น เพราะเชื้อพระวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์ เจ้าหรือสูงกว่าเป็นเชื้อพระวงศ์ที่สืบสายโลหิตในชั้นลูก หลาน ซึ่งใกล้ชิด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โอกาสที่จะได้รับพระราชทานตำแหน่งราช อิศริยยศชั้นสูงขึ้นไปมีมาก ส่วนคำนำนามตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าลงมา จนถึง หม่อมหลวง โอกาสที่จะได้รับพระราชทานตำแหน่งพระราชอิสริยยศมีน้อยและจะ เป็นการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 และกฎ กระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำ ตัวประชาชน พ.ศ. 2526 (2) ที่ยกเว้น พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระ องค์เจ้าขึ้นไปไม่ต้องขอมีบัตร แต่สำหรับชั้นหม่อมเจ้าลงมา กฎหมายบังคับให้ ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน ไม่ได้รับการยกเว้น เช่น ชั้นพระองค์เจ้า

2. หลักเกณฑ์การตั้งชื่อตัว ชื่อรอง ที่มีกำหนดไว้ในหนังสือเวียน ที่ มท 0313/ว 210 ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2513 ให้มีการตั้งชื่อตัว ชื่อรองได้ไม่เกิน 3 พยางค์ เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนในการเลือกใช้ชื่อ โดยไม่มีกฎหมายฉบับใดเลยที่ให้อำนาจให้ออกหลักเกณฑ์เช่นนี้ได้ ควรยกเลิก หากเกรงว่า การมีชื่อตัว ชื่อรอง ได้โดยไม่มีจำกัดจำนวนพยางค์จะสร้างความ ยุ่งยากและก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยผู้เขียนเสนอว่า ในบทบัญญัติ ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการจำแนกตัวบุคคล ควรจะมีการมอบอำนาจให้ออก เป็นกฎหมายลำดับรองได้ เช่น กรณีนี้อาจจะให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด จำนวนพยางค์ที่จะใช้ในการตั้งชื่อตัว ชื่อรอง จะได้เป็นกฎหมายที่เป็นฐานรอง รับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการจะปฏิบัติงาน มิใช่อ้างหนังสือเวียนแล้วมา

จำกัดสิทธิของประชาชน และจะเป็นการง่ายต่อการเปลี่ยนการกำหนดจำนวน พยางค์ที่จะใช้ หากจะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจะยากต่อการแก้ไข

3. การตั้งชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ในกรณีเด็กเกิดใหม่ที่ถูก ทอดทิ้งกฎหมายในปัจจุบันไม่ได้ระบุให้ใครมีอำนาจในการตั้งชื่อตัว ชื่อรอง หรือ ชื่อสกุลได้ เพื่อให้เด็กเกิดใหม่ที่ถูกทอดทิ้งมีชื่อครบถ้วนบริบูรณ์ ควรกำหนดให้ นายทะเบียนท้องที่มีอำนาจในการตั้งชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุล ให้แก่เด็ก โดยกำหนดเวลาให้มีการตรวจสอบอย่างน้อย 7 วัน เพื่อป้องกันการตั้งชื่อ สกุลซ้ำกับของผู้อื่น และเมื่อตั้งไปแล้ว หากความปรากฏพบในภายหลังว่า เด็ก เป็นบุตรของผู้ใด ใครคือบิดามารดาที่แท้จริง บิดามารดาที่แท้จริงของเด็กก็มี สิทธิที่จะขอแก้ไขชื่อสกุลให้กลับมาใช้ชื่อสกุลที่แท้จริงของเด็กได้

4. การตั้งชื่อรอง กฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบันยังไม่ชัดเจนว่าจะ ให้ตั้งชื่อรองได้เมื่อไร ดังนั้น ควรกำหนดให้แน่นอนลงไปว่า การตั้งชื่อรอง ให้ตั้งได้นับแต่เมื่อเกิดหรือจะตั้งชื่อรองในภายหลังก็ได้ หลักเกณฑ์ก็ควรจะให้ เหมือนกับการตั้งชื่อตัว

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ พบว่า การที่พระราชบัญญัติชื่อ บุคคลกำหนดว่า บุคคลต้องมีชื่อตัว ชื่อสกุล และจะให้ให้มีชื่อรองก็ได้ ในทางปฏิบัติ ตามแบบพิมพ์สูติบัตรกลับไม่มีช่องคำว่าชื่อรอง ให้กรอกจะมีแต่ชื่อตัว ชื่อสกุล เท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้กฎหมายมีความสัมพันธ์กันควรต้องแก้ไขแบบพิมพ์สูติบัตร ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 234 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2515 ให้มีช่องชื่อรองไว้ด้วย มิเช่นนั้น การที่กฎหมายกำหนดให้สิทธิแก่ประชาชนจะมีชื่อรองด้วยก็ได้ จะไม่มี ความหมายอะไรเลย

5. ในการขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ ในปัจจุบัน ยังไม่พบปัญหามากนักเพราะกฎหมายได้บัญญัติวางหลักเกณฑ์ไว้ค่อนข้างเปิดกว้าง กล่าวคือ ให้สามารถตั้งชื่อสกุลใหม่ได้ถึง 10 พยัญชนะ หากแต่ในอนาคต จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ปัญหาในการตั้งชื่อสกุลใหม่อาจเกิดขึ้นได้เพราะมี ความจำเป็นต้องตั้งชื่อสกุลยาว ๆ เพื่อป้องกันมิให้ซ้ำกับชื่อสกุลที่จดทะเบียนไว้

ก่อนแล้ว ฉะนั้น ผู้เขียนเสนอแนะว่า หากกำหนดไว้ในกฎหมายเลยก็ควรกำหนดเป็นหลักไว้กว้าง ๆ ว่าไม่เกินจำนวนกี่พยางค์ แต่จะให้ได้เท่าไร เราควรออกเป็นกฎหมายลำดับรองก็คือ กฎกระทรวง เพื่อที่จะได้ให้ผู้ปฏิบัติพิจารณาตามความเหมาะสมว่า ในแต่ละยุค แต่ละสมัย ควรจะกำหนดให้ใช้ชื่อสกุลได้กี่พยางค์ จะยืดหยุ่นดีกว่าที่จะกำหนดตายตัวลงไปในพระราชบัญญัติ

6. การใช้ชื่อสกุล

6.1. การใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี ในขณะนี้กำลังมีปัญหาถกเถียงกันว่า หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีสถานเดียว หรือว่า ควรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของตนเองได้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในเมื่อประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ และเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ แต่ประเทศไทยยังมิได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในทุกกรณี ยังมีข้อสงวนที่ไม่ปฏิบัติตามอย่างข้อโดยเจเพาะสิทธิในการสมรสยังมิได้มีการยกเลิกข้อสงวนนี้ ในขณะที่ประเทศเจริญแล้ว เขาให้สิทธิแก่สตรีเท่าเทียมกับชายกันแล้ว เป็นส่วนมาก ประเทศไทยก็ควรจะได้มีการปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว และให้สิทธิแก่หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเองได้ เช่นเดียวกับในทุกประเทศที่เจริญแล้ว เขาใช้กัน ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่าควรยกเลิกข้อสงวนว่าด้วยสิทธิการสมรสนี้เสียและปฏิบัติให้เป็นตามอนุสัญญาฯ โดยจัดการแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้อง โดยระบุให้ชัดเจนว่า หญิงมีสามีมีสิทธิใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเอง หรือจะใช้ชื่อสกุลของสามีก็ได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวพระราชประสงค์ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 ได้เคยพระราชทานหลักการนี้ไว้ในพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พ.ศ. 2456 มาตรา 6

6.2. ในเรื่องการใช้ชื่อสกุลของบุตร ไม่ว่าจะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายบุตรนอกสมรสหรือบุตรบุญธรรม ซึ่งมีบทบัญญัติไปปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แยกออกไปต่างหากจากพระราชบัญญัติชื่อบุคคล หากจะได้มีการจัดทำพระราชบัญญัติการจำแนกตัวบุคคลขึ้นมาใหม่ ผู้เขียนขอเสนอว่าควรยกเลิกเรื่องสิทธิของบุตรในการใช้ชื่อสกุลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วนำเอามาบัญญัติไว้รวมกันในกฎหมายใหม่และในการบัญญัติขึ้นมาใหม่นี้ก็ควรจะ

บัญญัติให้ถ้อยคำชัดเจนจะได้ไม่ต้องมาเสียเวลาตีความอีก โดยบัญญัติให้ชื่อว่า บุตรที่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง หากเป็น บุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ใช้ชื่อสกุลของมารดา หากปรากฏภายหลังว่า เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วก็มีสิทธิเปลี่ยนมาใช้ชื่อสกุลของบิดาได้ กรณี บุตรบุญธรรมก็เช่นเดียวกัน หากผู้รับบุตรบุญธรรมมิใช่เป็นเชื้อราชตระกูล ก็ให้ บุตรบุญธรรมใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรม หากเลิกการรับบุตรก็ให้กลับมาใช้ ชื่อสกุลของบิดา มารดา หรือจะขอใช้ชื่อสกุลเดิมของบิดา มารดาก็ได้ และ หากผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นผู้มีเชื้อราชตระกูลก็ให้ใช้ชื่อสกุลเดิมของเด็ก เว้นแต่ จะได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว

ปัญหาอาจเกิดมีขึ้นได้ว่า การที่บุตรมีสิทธิจะใช้ชื่อสกุล ของใครคนใดคนหนึ่งก็ได้ตามกฎหมายนี้ อาจก่อความยุ่งยากและสับสน ผู้เขียน เสนอว่า เพื่อให้เป็นระเบียบและไม่ก่อให้เกิดความสับสนก็ควรกำหนดแบบพิมพ์ ขึ้นมาใหม่สำหรับการจดทะเบียนการขอใช้ชื่อสกุลไว้เป็นหลักฐานซึ่งก็ต้องมีการ สอบสวนตามระเบียบก่อนและตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยก็มีอยู่ข้อหนึ่ง ก็คือ ผู้ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงชื่อสกุลจะต้องไม่มีเจตนาทุจริต ดังนั้น หากพบว่าผู้ยื่น คำร้องฯ มีเจตนาไม่บริสุทธิ์ เจ้าหน้าที่มีสิทธิจะปฏิเสธคำร้องของผู้ขอได้ นอกจากนี้ หากผู้ประสงค์จะขอเปลี่ยนแปลงชื่อสกุล เปลี่ยนแปลงชื่อสกุลบ่อย ๆ ความยุ่งยากต่าง ๆ จะเกิดขึ้นแก่ผู้ร้องเองที่จะต้องพิสูจน์ทราบถึงความถูกต้อง ชื่อสกุลของตนเอง การมีสิทธิเลือกจะใช้ชื่อสกุลเช่นนี้จึงไม่ได้ก่อให้เกิดความ ยุ่งยากแต่ประการใด

7. เรื่ององค์กรที่จะเชี่ยวชาญแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือเสียหาย ที่เกิดจากการกระทำทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติชื่อ บุคคล พ.ศ. 2505 ปัจจุบันมีด้วยกัน 3 วิธี

1. การร้องทุกข์ต่อฝ่ายบริหาร
2. การร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา
3. โดยทางศาล

โดยที่กฎหมายเกี่ยวกับการจำแนกตัวบุคคลเป็นเรื่องที่ฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายมอบอำนาจให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ลักษณะของกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นกฎหมายมหาชนซึ่งถือว่ารัฐมีฐานะอยู่เหนือเอกชน จะแตกต่างจากกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชน ที่อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันระหว่างเอกชนกับเอกชน คำสั่งของฝ่ายปกครองใด ๆ ที่ออกมาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องของฝ่ายบริหาร และในบางกรณีกฎหมายก็ให้อำนาจรัฐมนตรีวินิจฉัยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร เรื่องทั้งหมดส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องภายในของฝ่ายบริหารที่จะดำเนินการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเอง ศาลปกครองมีความชำนาญเฉพาะด้านคดีปกครองมากกว่าและจะทำให้การวินิจฉัยคดีเรื่องนี้ทำได้โดยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้เขียนขอเสนอว่า หากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นกับกรณีเช่นนี้ ควรนำคดีขึ้นสู่ศาลปกครองเป็นผู้วินิจฉัย

แต่ในขณะนี้ ประเทศไทยไม่มีศาลปกครองรูปแบบขององค์กรที่จะมาเยียวยาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและเสียหายเกี่ยวกับเรื่องนี้ ควรจะมีรูปแบบอย่างไรจึงจะเหมาะสม

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติข้อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 18 บัญญัติให้ผู้ขอจดทะเบียนชื่อสกุลสามารถอุทธรณ์คำสั่งในกรณีที่นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุลต่อรัฐมนตรีได้ แต่หากเป็นกรณีชื่อตัว ชื่อรอง กลับไม่มีกฎหมายบัญญัติให้สิทธิประชาชนอุทธรณ์ต่อฝ่ายบริหารเพื่อทบทวนการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนท้องที่ได้เลย ผู้เขียนขอเสนอว่า หากมีกรณีที่ผู้ขอจดทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่และนายทะเบียนท้องที่ปฏิเสธการจดทะเบียนให้ ควรจะได้มีกฎหมายบัญญัติให้ร้องอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปได้ กล่าวคือ ให้ร้องอุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภายในเขตจังหวัดที่ผู้ร้องยื่นคำขอดำเนินการเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อรอง เพราะประชาชนจะได้ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปไกล โดยให้ยื่นคำร้องอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนท้องที่นั้น ๆ และจะเป็นการสะดวกที่จะดำเนินการหาพยานหลักฐาน เพราะอยู่ภายในจังหวัดที่ผู้ร้องเองมีภูมิลำเนา

คำวินิจฉัยคำร้องอุทธรณ์ของผู้ว่าราชการจังหวัดมีผลประการใดก็สามารถจะนำไปร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือฟ้องร้องต่อศาล กรณีใดกรณีหนึ่งได้อยู่แล้ว

ส่วนกรณีข้อสกุ ในเมื่อนายทะเบียนกลางเป็นผู้พิจารณาอนุมัติการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุ หากนายทะเบียนสิ่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุ การร้องอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไปก็เหมาะสมดี แต่เจ้าหน้าที่ผู้เสนอเรื่องขึ้นไปต้องวางตัวให้เป็นกลางไม่มีอคติใด ๆ ต่อคำร้องอุทธรณ์ หากมิเช่นนั้น ประชาชนจะไม่ได้ได้รับความยุติธรรมในการคุ้มครองจำแนกตัวบุคคลแต่อย่างใด

8. สำหรับเรื่องบทลงโทษ เนื่องจากบทบัญญัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการจำแนกตัวบุคคลเป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ประชาชน จึงจะมีได้ในการเลือกใช้ชื่อตัว ชื่อรองหรือชื่อสกุ เมื่อให้สิทธิแก่ประชาชนเช่นนี้ การลงโทษทางอาญาก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ แต่หากบทบัญญัติของกฎหมายบังคับให้ต้องปฏิบัติ เช่น การใช้ค่านาม หากไม่ปฏิบัติก็ควรจะต้องมีบทลงโทษ

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขค่านามที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายก็ต้องไปแก้ไขตามหลักฐานเอกสารการทะเบียนราษฎร คือทะเบียนบ้าน ดังนั้น หากจะกำหนดบทลงโทษก็คงต้องปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

9. ประเด็นที่เป็นปัญหาว่า ผู้ใดควรจะเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจำแนกตัวบุคคล เนื่องจากเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน กล่าวคือ การตั้งชื่อตัวเป็นหญิงเป็นชาย หรือการตั้งชื่อสกุเป็นเรื่องของวัฒนธรรม น่าจะอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการหรือสำนักงานกฤษฎีกา ที่เคยมีคำสั่งเรื่องชื่อบุคคล พ.ศ. 2484 มาแล้ว แต่หากพิจารณาอีกแง่มุมหนึ่ง จะเห็นว่ากรณีชื่อตัว ชื่อสกุ เป็นเรื่องรายการของบุคคลที่จะต้องปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้านทุกคนเพราะเหตุว่า รัฐมีความจำเป็นจะต้องรับรู้สถานภาพของบุคคลทุกคนภายในรัฐ และการจำแนกตัวบุคคลก็เป็นเรื่องของความสะอาดเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งจะเกี่ยวพันถึงความสงบสุขโดยทั่วไป เนื่องจากหากปล่อยให้ต่างคนต่างใช้โดยไม่มีข้อจำกัด สังคมก็จะสับสน วุ่นวาย

เป็นเรื่องของความมั่นคงภายในรัฐ ก็น่าที่จะอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย

ผู้เขียนเห็นว่า การที่จะให้หน่วยงานไหนเป็นผู้รับผิดชอบควรจะ ต้องคำนึงถึงปัจจัยในความสะดวกสบายของประชาชนเป็นหลัก จะเห็นว่า การมี ชื่อตัว ชื่อสกุล นับแต่เมื่อคลอด เจ้าบ้านหรือมารดา ซึ่งจะต้องเป็นผู้แจ้งการ เกิดของเด็กเกิดใหม่ พร้อมกับตั้งชื่อตัว ชื่อสกุลให้แก่เด็กเพื่อลงไว้เป็นหลักฐาน ในสูติบัตร ผู้มีหน้าที่รับแจ้งการเกิดก็คือนายทะเบียนผู้รับแจ้งตามพระราชบัญญัติ การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 ซึ่งก็อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง มหาดไทย เมื่อได้มีการแจ้งการเกิดให้แก่เด็กเกิดใหม่และได้รับสูติบัตรแล้ว ก็ต้องนำเอาสูติบัตรไปขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อให้ปรากฏเป็นรายการบุคคล ในทะเบียนบ้าน ซึ่งนายทะเบียนอำเภอตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 เป็นผู้หน้าที่เพิ่มชื่อบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน ก็อยู่ในความรับ รับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยอีก เช่นกันหรือแม้แต่จะมีการขอเปลี่ยนแปลงชื่อตัว ของเด็กเกิดใหม่ ภายใน 6 เดือน ซึ่งไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม นายทะเบียน อำเภอก็เป็นผู้มีอำนาจแก้ไขรายการให้ หากให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับ รับผิดชอบในเรื่องนี้ อาจก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนเพราะกระทรวงศึกษา ธิการไม่มีความชำนาญในทางปฏิบัติ อาจเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน กระทรวง มหาดไทย เป็นผู้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อีกทั้ง ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงชื่อบุคคล หากให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ เมื่อมีการออกหลักฐานให้ ในที่สุดประชาชนก็ต้องมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่อำเภอซึ่ง อยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทยอีก เพราะต้องมาขอแก้ไขรายการชื่อ บุคคลในทะเบียนบ้าน สำหรับ สำนักนายกรัฐมนตรียังก่อให้เกิดความไม่สะดวก มากขึ้นไปอีก เพราะสำนักนายกรัฐมนตรียังไม่มีหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค หากจะให้รับผิดชอบประชาชนจะไปติดต่อขอดำเนินการได้ที่ไหน คงจะไม่สะดวก เท่ากับให้กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบในเรื่องนี้ เพราะกระทรวงมหาดไทยมี หน่วยงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ประชาชนมาติดต่อได้ง่ายเพราะใกล้บ้าน ไม่ต้อง เสียเวลาเดินทาง อีกทั้งการดำเนินงานการในเรื่องการจำแนกตัวบุคคลก็ครบ

วงจรไม่ต้องเสียเวลายื่นหลักฐานกับต่างหน่วยงาน กล่าวคือ เมื่อต้องการจะเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง ก็ยื่นคำร้องได้ที่อำเภอต่อนายทะเบียนท้องที่ก็คือ นายอำเภอหรือผู้รักษาราชการแทน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วก็ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการบุคคลในทะเบียนบ้านได้ในคราวเดียวกัน ไม่ต้องไปยื่นคำร้องที่อื่นอีก ซึ่งในทางปฏิบัตินายทะเบียนท้องที่ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 กับนายทะเบียนอำเภอตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 ก็คือบุคคลคนเดียวกัน นั่นเอง จึงเป็นความสะดวกอย่างยิ่งที่จะให้กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องการจำแนกตัวบุคคล

กล่าวโดยสรุปก็คือว่า การจำแนกตัวบุคคล ในกฎหมายไทย เกี่ยวพันกับกฎหมายหลายฉบับ บางฉบับล้าสมัย แต่ก็ยังมีผลใช้บังคับอยู่ และในบางกรณีก็ไม่มีกฎหมายใช้บังคับ จึงควรยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้วปรับปรุงแก้ไขใหม่โดยนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกันให้เป็นระเบียบ จัดระบบการใช้ค่านามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล ให้ชัดเจนตามข้อเสนอแนะที่ได้กล่าวมาแล้ว รวมตลอดถึงบทลงโทษด้วย อย่างไรก็ตาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาวิจัยมาอาจจะไม่ละเอียดในทุกแง่ทุกมุม แต่อย่างน้อยก็คงจะเป็นประโยชน์ได้บ้าง หากมีการศึกษาและจัดทำกฎหมายในเรื่องนี้ขึ้นใหม่ คงจะเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายที่ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขของสังคมโดยรวมได้ต่อไป
